

TOVARAŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, FONDATOR AL DOCTRINEI MILITARE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

— Sesiune științifică, iunie 1980 —

Cu prilejul împlinirii a 15 ani de la cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ministerul Apărării Naționale a organizat în luna iunie 1980 o sesiune de comunicări științifice cu tema: *Tovarășul Nicolae Ceaușescu, fondator al doctrinei militare a României socialiste*. Ideea centrală, amplu și multilateral argumentată, a fiecăreia din cele zece comunicări prezentate, a fost relevarea contribuțiilor determinante ale secretarului general al partidului, președintele Republicii, comandantul suprem al forțelor armate ale Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la elaborarea și fundamentearea doctrinei militare naționale. În cadrul operei de edificare a societății sociale multilateral dezvoltate, demersul său științific în a desculpta în profunzime corelația dialectică dintre construirea noii orânduirii și apărarea ei, dintre propăsirea economico-socială a țării, creșterea calității vieții materiale și spirituale și întărirea capacitații de apărare a patriei.

Prima comunicare, *Doctrina militară a României socialiste în ghindirea social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu*, prezentată de generalul-major dr. Constantin Olteanu, ministru apărării naționale, a înfățișat pe larg concepția, principiile fundamentale și orientările de bază formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind doctrina militară națională, al cărei postulat esențial îl reprezintă principiul potrivit căruia apărarea patriei este opera și cauza întregului popor. Autorul a relevat sintetic și argumentat temelurile obiective și subiective ale principiilor doctrinei militare românești, contribuția hotărâtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la clarificarea, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a unor teze și idei de mare valoare referitoare la caracterul și particularitățile războaielor în epoca contemporană și căile preîntîmpinărilor; caracterul obiectiv necesar al întăririi capacitații de apărare atât în perioada luptei pentru construirea temelilor noii societăți, cit și după aceea, în perioada făuririi societății sociale multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism; conținutul economic,

politic, juridic și militar al apărării României sociale; rolul determinant al factorilor economici, materiali în crearea și întărirea potentialului de apărare; evoluția raportului om-tehnica în condițiile actualei revoluții în tehnică militară, implicațiile acestela pe diverse planuri, asupra creșterii rolului factorului subiectiv; principiile de organizare, rolul și misiunile sistemului național de forțe care concură la apărarea națională și conducerea acestuia de forurile naționale de decizie, principiile colaborării armatei române cu armatele țărilor sociale, ale altor țări prietene etc.

S-au evidențiat, totodată, obiective și căi de acțiune pentru pregătirea actualelor și viitoarelor cadre ale armatei, cit și necesitatea ca în toate formele de pregătire de luptă și politică să se încorporeze organic principiile doctrinei noastre militare, acțiunile de pregătire în comun a trupelor cu fortele populare ale sistemului național de apărare.

Premisele istorice ale doctrinei noastre militare au fost relevate în comunicarea generalului-maior dr. Ilie Ceaușescu, subliniindu-se că în bimilenara sa existență de viață, de muncă și de luptă, poporul român a înțeles că, pentru țara noastră, al cărei potențial militar este limitat de întinderea sa și de dimensiunile sale demografice relativ reduse, singura soluție pentru apărarea gliei strămoșești, pentru salvagardarea independenței naționale, a suveranității sale a fost și este lupta întregului popor. În acest context s-a subliniat contribuția pe care a adus-o Partidul Comunist Român la preluarea experienței istorice a luptei întregului popor, la așezarea ei pe baze noi, specifice condițiilor României sociale, la dezvoltarea unei concepții doctrine care vizind lupta întregului popor. Teoria, practica, viața, învățăminte istorice – s-a arătat în comunicarea menționată – evidentiază în mod concluziv că conceptul doctrinei luptei întregului popor presupune, pe lîngă înarmarea maselor de oameni ai muncii, folosirea unei game largi de forme și metode de luptă dintre cele mai diverse și ingenioase, în măsură să faciliteze respingerea unui atac

din afară declanșat cu forțe militare și mijloace de luptă superioare celui ce se apără.

Cum trebuie acționat practic, ce anume se impune a se întreprinde în pregătirea de luptă și politică a efectivelor în spiritul principiilor doctrinei noastre militare, a sarcinilor trasate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu privind realizarea noii calități superioare în armată s-a abordat în comunicarea generalului-locotenent Gheorghe Gomoiu : *Laturile definitoare ale luptei pentru o calitate nouă, superioară în procesul de instruire și educare a armatei*. Obiectivul realizării noii calități este mobilizator și pe deplin realizabil, având în vedere acumulările cantitative de pînă acum : un valoros potential uman, cadre competente, cu un larg orizont militar, științific și cultural, cu o bogată experiență organizatorică și de conducere ; tineri ostași cu un nivel politico-ideologic și profesional tot mai ridicat de la un contingent la altul ; o structură organizatorică modernă, aptă de înnoiri, asezată pe temelurile politicii și doctrinei noastre militare ; organizații de partid și U.T.C. puternice, cu o mare capacitate organizatorică și cu o vastă experiență în organizarea și conducerea muncii politico-educative ; un potențial tehnic cu o recunoscută forță creativă, o complexă bază materială pentru instrucție și educație, precum și condiții îmbunătățite de la an la an, în pas cu progresul general al societății românești. Toate aceste premise și acumulările cantitative, se subliniază în comunicare, se pot transforma într-o nouă calitate nu de la sine, ci prin eforturi convergente, motivate și orientate deliberat, prin perfecționarea, în primul rînd, a pregătirii fiecăruia militar, a organizării și conducerii tuturor activităților armatei noastre.

Universul politico-moral, cu multiple efecte asupra capacitații de apărare a țării, a fost abordat de generalul-major Victor Voicuță în comunicarea *Tovărășul Nicolae Ceaușescu despre rolul și însemnatatea factorului politico-moral în creșterea capacitații de apărare a patriei*. S-a relevat argumentat că esența ansamblului de teze și idei elaborate și promovate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în ceea ce privește determinările, conținutul și implicațiile factorului politico-moral se intemeiază pe înțelegerea dialectică a complexității naturii umane, a legităților evoluției sociale, pe cunoașterea și valorificarea insușirilor morale probate cu o pildătoare constantă de poporul român de-a lungul istoriei sale multiseculare, faptul că concepția de amplă cuprindere și de profundă semnificație umanistă, revoluționară și patriotică a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra factorului politico-moral deschide largi orizonturi învestigării științifice a problematicii, orientările

activității consacrate potențării acestui factor de bază al creșterii capacitații de apărare a patriei, al victoriei în luptă. În această ordine de idei s-au formulat o serie de sugestii pentru aprofundarea unor probleme de natură politico-morală care necesită a fi cu precădere avute în vedere în plan politico-ideologic, praxiologic, juridic, etic, gnoseologic și axiologic, care ar oferi o mai temeinică înțelegere a acestui fenomen, cît și modalități diferențiate de intervenție în scopul constănțierizării depline a întregului efectiv al armatei asupra cauzei și a valorilor pe care le au de apără.

Comunicarea generalului-locotenent inginer Nicolae Popa, *Preocuparea statonnică a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru înzestrarea armatei și a celorlalte componente ale sistemului de pregătire a populației pentru apărare cu armament și mijloace de luptă moderne*, a infăptuat una din tezele de înestimabilă valoare teoretică și practică a gîndirii social-politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia înălțarea capacitații de apărare a patriei constă, în primul rînd, în dezvoltarea economico-socială, în succesele construcției socialistă și comuniste, în afirmarea superiorității noii orînduri. Prin date și analize comparative, autorul a evidențiat preocuparea particularului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru ca pe baza succeselor înregistrate în dezvoltarea economică a țării să se dezvolte o producție proprie de apărare care să asigure o mare parte din armamentul, tehnică și mijloacele necesare dotării forțelor armate și celorlalte forțe ale sistemului național de apărare.

Generalul-locotenent Ion Șuța a prezentat comunicarea *Principiul ale conducerii forțelor participante la războiul de apărare a patriei*, formulând și argumentind astfel principiile unității de comandă, ale convergenței eforturilor de luptă specifice tuturor forțelor și mijloacelor, ale continuității conducerii, muncii colective și.a., cît și modalitățile practice prin care se exercită acestea în diverse situații ce se pot crea în luptă de apărare a patriei cu participarea întregului popor, necesitatea, apelul constant la tehniciile moderne de conducere care asigură operativitatea și funcționabilitatea optimă conducerii neintrerupte atât la nivelul sistemului, cît și în cadrul fiecărei componente a acestuia.

În comunicarea *Participarea nemijlocită a poporului la apărarea patriei, principiul fundamental al doctrinei noastre militare*, generalii-maiori Alexandru Petriceanu și Ioan Goană au evidențiat temelurile obiective și subiective ale acestui principiu, faptul că el își are geneza în noua poziție socială a oamenilor muncii – de proprietari, producători și

beneficiari ai bunurilor materiale și spirituale, în dragoste fierbinți față de gloria străbună, în devotamentul nemărginit față de cauza socialismului și în hotărirea cu care oamenii muncii transpun în viață politica partidului nostru. În acest sens s-a înfățișat amplu conceptia secretarului general al partidului nostru privind rolul și locul însemnat ce-l ocupă, în cadrul sistemului național de apărare al patriei, gărzile patriotice, formațiunile de apărare civilă, detașamentele de tineret și alte formațiuni care, în condițiile societății noastre socialiste, constituie o formă originală a materializării principiului apărării patriei de către întregul popor.

Dată fiind locul ce îl ocupă pregătirea economiei și a teritoriului în concepția partidului și statului nostru privind apărarea patriei, în comunicarea generalului-locotenent Victor Stănculescu, *Pregătirea economiei naționale și a teritoriului pentru apărare*, se evidențiază că, în doctrina militară a României socialiste făurită de președintele Nicolae Ceaușescu, sunt orientări fundamentale care vizează pregătirea din timp a economiei și a teritoriului pentru a fi apte, în caz de necesitate, să răspundă tuturor necesităților impuse de apărare. S-a remarcat că în concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un loc important îl ocupă asigurarea viabilității economiei în condițiile unui eventual război, prevăzindu-se din timp măsuri pentru protecția resurselor materiale, dispersarea și apărarea obiectivelor economice, stabilitatea funcționării tuturor organelor de stat și a economiei naționale etc. În aceeași măsură, se acordă atenție, încă din timp de pace, luării de măsuri pentru realizarea unor lucrări de amenajare a teritoriului în concordanță cu nevoile apărării naționale.

Prezentând comunicarea *Cerințe ale pregătirii de luptă a unităților și subunităților în conformitate cu principiile ducerii războiului de apărare a patriei de către întregul popor*, generalul-locotenent Ion Hortopan a analizat necesitatea ca orientările și sarcinile trasate de comandanțul suprem al forțelor noastre armate să-și găsească materializarea la toate esaloanele, cu un accent deosebit pe nivelul unităților și subunităților unde se desfășoară practic instruirea luptătorilor, pe dezvoltarea științei și artei tuturor comandanților de organiza și conduce acțiunile de luptă împotriva unui inamic superior în efective și mijloace care întrebunează în masă trupele blindate, aviație, trupele aeromobile, de desant aerian, maritim și de cercetare-diversiune, mijloacele de luptă radioelectronice și.a. Lupta armată, argumentează autorul comunicării menționate mai sus, presupune folosirea unei game foarte

lări de forme și procedee de acțiune, deosebit de complexe, metode și modalități originale de acțiune armată, aduce noi procedee eficiente în arsenalul practicii și gândirii militare. Strategia și tactica războiului întregului popor pentru apărarea patriei nu absolutizează anumite procese, ci, dimpotrivă, oferă posibilitatea de a folosi o mai mare diversitate de soluții, de forme și procedee de luptă care să servească realizării scopului strategic general.

În încheierea sesiunii, general-colonel Vasile Milea a prezentat comunicarea *Contribuțile tovarășului Nicolae Ceaușescu la imboldăirea științei militare*, înfățișând contribuții teoretice majore ale comandanțului nostru suprem la analiza aprofundată a fenomenului militar contemporan, în strinsă legătură cu procesele economico-sociale și factorii cu care ele se intercondiționează în evoluția vieții internaționale actuale.

În sfera științei militare, într-un prim plan se înscrie contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea concepției fundamentale a partidului și statului nostru privitoare la apărarea națională a României sociale și a principalelor ei coordonate doctrinare. Definirea, modelarea și instituționalizarea unor concepte de bază, solida fundamentare teoretică a unor principii ale apărării patriei prin eforturile intrunite ale întregului popor prezintă în același timp un interes real pentru multe state și popoare, mai ales din rîndul celor mici și mijlocii. Aceasta deoarece, așa cum subliniază secretarul general al partidului, „ele sunt primele care cad victimă politicilor de agresiune, primele care suferă de pe urma politicilor de dominație”. Din această cauză, elaborările doctrinare proprii imboldăiesc fondul teoretic de concepte, teze, principii și metodologii ale științei militare. Acest proces are loc în concordanță cu relația dialectică „doctrină-știință militară”, respectiv „particular-general” care subliniază ideea că dezvoltarea doctrinelor militare naționale ale statelor indiferent de mărimea lor — concură la imboldăirea patrimoniului teoretic al științei militare.

Orientările și ideile majore din laborioasa gândire social-politică a secretarului general al partidului nostru, rigoarea științifică, cu largă deschidere spre activitatea practică cu care s-au înfățișat meritele excepționale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea doctrinei militare a României sociale și au imprimat sesiunii de comunicări un caracter

elevat, de aleasă ținută științifică, contribuind la o dezbatere creatoare, dinamică și eficientă pentru a aplica în pregătirea trupelor cerințele doctrinei noastre militare, pentru a realiza în întregul proces instructiv-educativ noua calitate care, în vizionarea integratoare a comandanțului suprem, „trebuie să se materializeze

într-o înaltă pregătire de luptă, în creșterea capacitateii unităților de a face față în orice împrejurare, sarcinilor incredințate, în întărirea disciplinei și ordinii, într-o bună pregătire politico-educativă”

colonel M. Arșintescu
lt. col. Gh. Arădăvoice

MODALITĂȚI DE SPORIRE A EFICIENTEI ACTIVITĂȚII DE EDUCARE MATERIALIST-ȘTIINȚIFICĂ A ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR

Simpozion național, Deva, iunie 1980

In zilele de 20–21 iunie 1980, la Deva (Hunedoara) s-a desfășurat faza repubicană (ediția a III-a) a simpozionului național: *Modalități de sporire a eficienței activității de educare materialist-științifică a elevilor și studenților*, organizat sub egida Ministerului Educației și Învățământului, Academiei de Științe Sociale și Politice, C.C. al U.T.C., U.A.S.C.R., C.N.O.P., Uniunii sindicatelor din învățământ, știință și cultură, cu sprijinul Consiliului județean Hunedoara al F.D.U.S. La simpozion au participat reprezentanți ai vieții științifice din țara noastră, activiști de partid și de stat, ai organizațiilor de masă și obștești, cadre didactice din învățământul superior, liceal, gimnazial și primar, cercetători și alte cadre de specialitate. Desfășurat sub semnul indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat, ale cuvintărilor secretarului general al partidului la Congresul educației și Învățământului și la Forumul tinerel generații, simpozionul a scos în evidență ideea că la baza activității de educare și formare a tinerel generației, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie pusă concepția științifică a materialismului dialectic și istoric, cunoașterea legităților obiective ale dezvoltării sociale, a proceselor și fenomenelor care au loc în lumea contemporană, astfel încât, prin aplicarea riguroasă a orientărilor și sarcinilor puse de partid, să se asigure un control permanent asupra modului în care școlile și institutele, cadrele didactice acționează pentru lichidarea lipsurilor, pentru perfecționarea continuă a activității instructiv-educative, astfel ca învățământul de toate gradele să se manifeste ca un factor

esențial al creșterii tinerel generații în spirit comunist, patriotic, revoluționar.

Desfășurare în plen și pe secțiuni, lucrările simpozionului de la Deva au prilejuit un viu dialog în cadrul căruia cele peste 150 de comunicări prezentate au scos în evidență faptul că în munca de educație ateistă a tineretului trebuie să se acorde o atenție deosebită înțelegерii materialist-dialectice și istorice a naturii și societății, a legilor evoluției și dezvoltării, explicării bazate pe demonstrație și argumentare științifică, logică, a fenomenelor și proceselor.

Lucrările simpozionului au fost deschise de prof. univ. dr. Ion Tudosecu, directorul Institutului de filozofie, care a prezentat comunicarea *Idealul uman și educația ateistă*. Vorbitorul a relevat faptul că eliminarea credinței religioase nu se poate face decit prin instituirea unei credințe ateiste, umaniste și revoluționare în puterea demiurgică a omului, iar educația materialist-științifică nu este decit o etapă a educației ateiste, deoarece dezalienarea religioasă reprezintă un proces complex de construcție valorică a omului. Așadar, termenul de educație materialist-științifică nu acoperă integral pe acela de educație ateistă, iar formarea unei „paradigme cognitive” a educației ateiste presupune în mod necesar lărgirea orizontului științific, dezvoltarea la tineri a modului de a gândi dialectic, ca o măsură ce conferă eficiență procesului educației ateiste.

În comunicarea intitulată *Importanța întreprinderii orizontului științific și a orizontului filozofic pentru formarea omului nou*, prof. univ. dr. Călină Mare, de la Universi-

tatea „Babes-Bolyai” din Cluj-Napoca, a remarcat faptul că filozofia este profund angajată în sprijinirea cercetărilor interdisciplinare care largeste universul investigației metodologice și epistemologice în planul științelor particolare pentru a dezvolta funcția formativă a actului educativ.

În continuare, prof. univ. dr. Alexandru Boboc de la Universitatea București, în comunicarea *Concepția științifică despre lume și dialogul ateismelor*, a apreciat faptul că ateismul este o structură și o dimensiune a umanismului, iar umanismul revoluționar prefigurăză modelul omului nou. Formele istorice ale ateismului, arată vorbitorul, se bazează pe un anumit model materialist, de aceea înțelegerea ateismului ca proces istoric este determinat presupunând evidențarea cauzelor care l-au influențat, licitarea tablei de valori care a dat naștere în fiecare epocă unui anumit model ateist.

Comunicarea conf. univ. dr. Aculin Cazacu (Universitatea București), având tema *Strategii active în educația materialist-științifică a tineretului studios*, a relevat, cu acest prilej, actual decizional în strategia educației materialiste, care are un caracter unitar, multilateral și permanent, ceea ce înseamnă că nu ne mai putem limita la o critică gnoeologică a religiei, ci trebuie să treacem la critica faptelelor, a cauzelor ei reale. S-a relevat astfel că educația materialistă are un conținut manifest, dar și un conținut latent, deoarece „învățarea individului” în contextul social este un proces de durată, iar previziunea științifică este de multe ori rece și pozitivistă, expusă într-o manieră globală și nu permite studiul diferențiat, individualizat, al fiecărui caz în parte. De aceea în acest domeniu nu se pot da rețete, ci trebuie acționat cu mult curaj și la timp, acolo unde este nevoie.

În cadrul ședinței în plen au mai prezentat comunicări lect. univ. Stefan Ciobanu, inspector principal de specialitate în M.E.I. (*Cerințele metodologice privind valorificarea conținutului disciplinelor social-politice în procesul de educare materialist-științifică a elevilor și studenților*), precum și prof. Liviu Antonescu (*Forme și mijloace folosite de organizațiile sindicale din învățământ pentru sporirea aportului cadrelor didactice la educarea materialist-științifică a elevilor*).

În cadrul secțiunii *Innvățământul preșcolar și primar* au fost analizate exigențele educației ateiste, dezbatindu-se factorii de optimizare a educației materialist-științifice a elevilor din învățământul primar (Gh. Sireteanu – Iași); realizarea educației materialist-științifice la copiii preșcolari (Atodiresei Maria – Bacău); considerații privind implicațiile psihologice ale fenomenului religios și prevenirea acestuia la vîrstă copilariei (Elena Macavei – Sibiu); contribuția activităților practice și educative desfășurate în afara de clasă la educarea materialist-științifică a elevilor (Maria Vîzitiu – Ilfov); rolul activităților politico-educative în cadrul organizației „Șoimilor patriei”, pentru formarea unor reprezentări științifice despre natură și societate (Anisia Duda – Sibiu).

Dintre temele mai importante abordate în secțiunea *Învățământul gimnazial și liceal* se pot menționa: implicațiile psihopedagogice în procesul de formare a gîndirii științifice la școlari (Ion Boboc – Bacău); probleme ale strategiei educației materialist-științifice (Dezsideriu Kelemen – Arad); aspecte ale fenomenului religios în rîndul elevilor din municipiul Oradea (Viorica Piscoi, Elena Bonchiș, Ioan Bocociu, Vasile Suta – jud. Bihor); microinvestigațiiile – mijloc eficient de educație materialist-științifică a elevilor (Cozmescu Daniela – Medias); modalități de investigare a fenomenului religios în scoala (Ioan Rusu – Cugir); forme și metode de realizare a educației materialist-științifice în rîndul elevilor (Vasile Gogonea – Tg. Jiu); orientarea și conținutul activității cercului de educație materialist-științifică a tineretului școlar (Vasile Dinu – Buzău); o modalitate de evaluare a stării de religiozitate a subiecților, în cercetarea sociologică (Constantin Neleag, Mircea Bele – Hunedoara).

În cadrul secțiunii *Innvățământul superior amintim*: formarea și activitatea propagandistilor studenți pentru educarea materialist-științifică (Alex. Suciu, dr. Angela Stan, Dumitru Borțun – Brașov); rolul informației din surse directe în formarea concepției științifice despre lume a studenților medici-niști (Iuli Gal – Tg. Mureș); educarea ateistă în contextul educației științifice a studenților (Maria Iorga, Constatin Iurea, Mihai Suciu, Luca Pătrașcu – Galați); rolul dezbatării politice în educația materialist-științifică a studenților (Maria Bercoci – Timișoara).

Trăsătura definitorie a dezbatărilor în cadrul simpozionului de la Deva a constituit-o vizionă dialectică, profund științifică relesită din documentele partidului nostru, din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind insușirea concepției științifice despre lume de către tineretul studios, dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, ca o latură esențială a procesului construcției societății sociale multilateral dezvoltate și menținute spre comunism.

Sociolog Vasile Gogonea

Tg. Jiu

INTEGRAREA SOCIOPROFESIONALĂ A TINERETULUI

— Simpozion, Amara, iulie 1980 —

In zilele de 25—26 iulie 1980 s-au desfășurat la Amara lucrările simpozionului *Integrarea socioprofesională a tineretului*, organizat de către Filiala Ialomița a Centrului de cercetări pentru problemele tineretului, în colaborare cu Comitetul județean U.T.C. Ialomița și cu Centrul de cercetări pentru problemele tineretului din București. Dedicat dezbaterii unor aspecte actuale și de perspectivă privind participarea tinerilor la procesul de edificare a societății sociale multilateral dezvoltate și înscriindu-se, din acest punct de vedere, pe linia manifestărilor științifice organizate de celelalte filiale ale C.C.P.T., simpozionul a reunit o serie de activiști U.T.C., cercetători, cadre didactice, sociologi, psihologi, juristi, alte categorii de specialiști din diferite județe ale țării.

In deschiderea lucrărilor simpozionului au luat cuvântul Eugenia Coman, prim-secretar al Comitetului județean Ialomița al U.T.C., și Gheorghe Glodeanu, secretar cu propaganda al Comitetului județean Ialomița al P.C.R., care au adresat urări de bun venit participanților, exprimându-și încrederea față de posibilitatea transformării acestei manifestări științifice într-un dialog activ între județe, pentru a facilita schimbul de experiență în diferite probleme de interes comun. Referindu-se la diferențele aspecte social-economice și culturale ale județului Ialomița, Gheorghe Glodeanu a menționat totodată necesitatea studierii detaliate a procesului de integrare socioprofesională a tineretului și a evidențierii laturilor sale comune, în așa fel încât concluziile desprinse să poată constitui un ajutor prețios pentru activitatea organelor de partid și de stat. Luind cuvântul în continuare, în calitatea sa de secretar științific al Filialei Ialomița al C.C.P.T., sociologul Constantin Lăzureanu a prezentat comunicarea *Integrarea socioprofesională a tineretului. Considerații metodologice*, în care s-a referit pe larg la posibilitățile de aplicare și operaționalizare a conceptului de integrare socioprofesională în legătură cu metodologia studierii participării tineretului la viața socială. Abordând problematica dimensiunilor și indicatorilor integrării în strinsă dependență de aspectele concrete ale procesului, autorul a evaluat importanța cercetărilor interdisciplinare în acest domeniu și a oferit, în acest sens, o serie de exemple semnificative pentru activitatea filialei Ialomița.

Comunicările celorlalți participanți la simpozion au fost prezentate în cadrul unei

singure ședințe plenare, fiind caracterizate prin abordarea următoarelor aspecte tematice:

1. *Probleme ale integrării socioprofesionale a tinerilor din întreprinderi și alte unități economice* au fost abordate în comunicările: a. *Aspecte ale asigurării forței de muncă la întreprinderea minieră Baia Borsa, județul Maramureș* (psiholog Liviu Bozga — Maramureș), în care autorul a evidențiat cîteva idei referitoare la stabilitatea și fluctuația forței de muncă miniere, interpretând datele unor investigații concrete desfășurate în zona Maramureș; b. *Studiul fenomenului integrativ-adaptativ la finirea muncitoare de la fabrica de confeții Sighetul-Marmatiei — factor obiectiv în stabilirea măsurilor psihoprofilactice* (psiholog Rodica Niculescu — Maramureș) care și-a propus sublinierea unor probleme psihosociale ale fenomenului adaptativ specific tinerelor recent încadrate în muncă; interpretând variabilele psihologice prin prisma antecedentelor personale și heredocolaterale și în raport cu statusul socioprofesional, comunicarea a abordat efectele graduale și cumulativale ale schimbărilor tehnice asupra potențialului adaptativ; c. *Cauzele rămănerii sub normă a tinerilor strangari de la R.M.S.A.* (psiholog Maria Giuglea — Caraș-Severin) în care au fost evidențiați factorii favorizați și frenatori ai îndeplinirii sarcinilor de muncă, indicindu-se drept cauze ale lipsei de participare la activitatea profesională o serie de deficiențe înțind de orientarea școlară, legătura între școală și producție, disfuncții ale procesului de producție etc.; d. *Calitatea forței de muncă* (sociolog Vasile Zărescu — Fabrica de confeții și tricotaj București) care, pe baza prezentării unui model general al indicatorilor tehnico-economiști specifici procesului productiv și al legăturilor stabilite între diferențele componente ale muncii, a subliniat o metodologie complexă a evaluării calității forței de muncă; 2. *Probleme ale resocializării tinerilor care au săvîrșit infracțiuni*. Acestei teme i-au fost circumscrise cu precădere următoarele două comunicări: a. *Integrarea socioprofesională a absolvenților unei scoli de reeducație* (sociolog Livia Dordea — Craiova) în care s-a abordat eficiența resocializării minorilor și tinerilor care au săvîrșit infracțiuni, conchizindu-se asupra posibilității de corelare a unor indicatori cu rol evaluativ; b. *Neintegrarea socioprofesională a tinerilor. Reintegrare și resocializare* (jurist Al. Georgescu și sociolog N. Coman — Ialomița) care s-a

referit la aspectele de reeducare a tinerilor delincvenți condamnați la pedeapsa cu execuțarea prin obligarea la muncă corecțională și a analizat activitatea unor instituții cu rol socializator; 3. Un al treilea grup tematic de comunicări a dezbatut *Aspectele teoretice implicate de conceptual de integrare socioprofesională*, incluzând referatele: a. *Precizări metodologice și epistemologice asupra conceptului de integrare socioprofesională* (Sorin Rădulescu, „Viitorul social”) în care, comentindu-se implicațiile ideologice și metodologice ale utilizării necritice a conceptului de integrare, tributari perspectivei funcționaliste, s-a propus o nouă perspectivă de abordare compatibilă cu teoria marxistă a schimbării sociale; b. *Accelerarea integrării socioprofesionale a tinerilor din unități economice* (psiholog Petru Lîslevici Brezeanu – Constanța) care, constatănd impasul metodologic în care se găsește majoritatea cercetărilor privind problematica integrării (accentul prioritar pus pe comportamentele conformiste în dauna celor inovative), a propus un program complex de intervenție în scopul stimulării procesului de integrare socioprofesională a tinerilor din întreprinderi. Într-o altă comunicare, circumscrisă unui perimetru tematic diferit, Anca Lîslevici Brezeanu (sociolog – Constanța) a abordat unele *Probleme și consecințe ale mobilității teritoriale și socioprofesionale a tinerilor din*

medial urban, în care, subliniindu-se caracterul selectiv al migrației, s-a analizat procesul asimilării imigrantilor în urban, autoarea referindu-se în mod concret la cazul județului Constanța caracterizat prin nivele ridicate de urbanizare și industrializare.

Majoritatea comunicărilor prezentate la simpozion au prilejuit discuții ample între participanți, dezbatările lăud formă unui dialog viu, animat de dorința de a contribui activ la soluționarea unor probleme concrete care privesc viața și activitatea tinerei generații. În cadrul intervențiilor inițiate de participanți s-au remarcat îndeosebi cele ale lui Radu Persoi (matematician – Ialomița), Drăguța Cotet (șef oficiu de calcul – Ialomița), Petre Cornaciu (matematician – Călărași), Marcela Velescu (psiholog – Teleorman) și Dumitru Pătlăgeanu (instructor al C.C. al U.T.C.). De un interes deosebit s-a bucurat, în rîndul participantilor, gala de filme cu profil sociologic, ca și revista „Praxis” lansată cu ocazia simpozionului.

Prin semnificăția tematicii dezbatute, ca și prin modul său de organizare și desfășurare, simpozionul de la Amara a constituit un util schimb de experiență, cu consecințe științifice dintre cele mai valide.

Sorin Rădulescu

AL VI-LEA CONGRES MONDIAL DE ȘTIINȚE ECONOMICE

Mexic, august 1980

În zilele de 4–8 august 1980 a avut loc în capitala Mexicului cel de-al VI-lea Congres Mondial de Științe Economice. Această importantă manifestare științifică internațională a fost organizată de Asociația Internațională pentru Științe Economice (International Economic Association – I.E.A.), cu sprijinul organizației mexicane Colegio Nacional de Economistas, sub înaltul patronaj al președintelui Mexicului, José Lopez Portillo.

Congresul a avut ca temă *Resursele umane, utilizarea forței de muncă și dezvoltarea*. Fîind o temă interdisciplinară, în afară de economia politică, au fost dezbatute și probleme de sociologie, demografie, psihologie socială, teoria sistemelor, ceea ce și explică faptul că printre cei 1 000 participanți la Congres, veniți din 60 de țări, s-au numărat mulți

demografi și sociologi, în special cei ce se ocupă cu demografia și sociologia educației.

Lucrările Congresului s-au desfășurat în sedințele plenare, în care s-au făcut prezentări cu caracter de sinteză, și în ședințe pe grupe.

În sedința plenară de inaugurare a Congresului au fost prezentate patru comunicări: *Strategia dezvoltării și factorul uman* (Josef Pájestka); *Dinamica capitalismului din regiunile periferice și transformările sale* (Raul Prebisch); *Economia mondială la sfîrșitul secolului* (Paul Samuelson) și *Dezvoltarea economică și resursele umane: Experiența Japoniei* (Shigeto Tsuru). Comunicările au fost însoțite de corapoarte, urmate de discuții, ceea ce a permis o conțurare generală a concepțiilor în legătură cu resursele umane în contextul dezvoltării.

Cele sase grupe de lucru ale Congresului au avut următoarele domenii particulare : I. *Resurse umane. Concepție și metode de măsurare*; II. *Resursele umane și utilizarea forței de muncă în țările în curs de dezvoltare*; III. *Resursele umane și utilizarea forței de muncă în țările dezvoltate*; IV. *Economia internațională și utilizarea forței de muncă*; V. *Resursele umane în perspectivă pe termen lung*; VI. *Utilizarea forței de muncă și dezvoltarea în America Latină*.

La ședința plenară de închidere a Congresului au fost prezentate comunicări de către economistul mexican Horacio Flores de la Peña și lordul Nicholas Kaldor. Cu acest prilej amintim că la Congres au fost prezentați personal sau au prezentat comunicări trei laureați ai premiului Nobel pentru economie : Paul Samuelson (S.U.A.), Theodore W. Schultz (S.U.A.) și L. V. Kantorovici (U.R.S.S.).

În cadrul Congresului Mondial de Științe Economice, s-a stâruit mult asupra condiționării demografice a resurselor umane, ca subpopulație determinată de populația totală, de structura pe sexe și vîrstă a acesteia, de fertilitate și mortalitate, iar, pe de altă parte, s-au pus în evidență consecințele social-economice ale resurselor umane, ale cantității și calității acestora, pornindu-se de la dubla ipozită a populației ca forță de muncă — cea mai importantă forță de producție — și ca populație consumatoare (populația totală), de cea mai mare importanță fiind, s-a subliniat, problema calității în resursele de muncă, și nu numai a cantității.

O atenție deosebită s-a acordat pregătirii forței de muncă, strategiei educaționale, ridicării calificării profesionale, investițiilor în „capitalul uman” atât pentru țările dezvoltate, cit și cele în curs de dezvoltare.

Prima grupă a Congresului s-a ocupat în special de probleme teoretice și metodologice. S-a acordat o mare atenție metodelor de determinare a „capitalului uman”, a investițiilor necesare, a efectului asupra creșterii economice. Progresele metodologice sunt într-adevăr remarcabile. Metode și calcule mai vechi, ca cele ale economistilor american Ed. Dennison și Theodore W. Schultz, au fost dezvoltate și considerabil îmbunătățite. Comunicarea economistilor americanii Dale W. Jorgenson și Alvaro Pachon, cu titlul *Venitul pe durata vieții și capitalul uman*, a supus discuției considerații metodologice de cel mai mare interes, cu atât mai mult cu cît autorii au efectuat calcule noi privind „capitalul uman” din S.U.A., mult diferite de cele ale altor economisti. Caracteristic este faptul că au fost folosite, printre altele, metode și modele clasice și moderne ale demografiei și econometriei, ca și estimări care fac apel

la metode foarte sofisticate ale statisticii matematice, la sistemul conturilor naționale economice și demografice. În același domeniu de preocupări au fost discutate modele matematice ale forței de muncă, resursele de muncă și nevoie fundamentală, forța de muncă și bunăstarea, resursele de muncă și creațivitatea — așa-numitul conflict între *homo faber* și *homo ludens* —, calitatea vieții.

Grupa a doua, consacrată problemelor resurselor de muncă în țările în curs de dezvoltare, a dezbatut probleme ca subutilizarea, risipa de resurse de muncă, migrația forței de muncă din lumina a treia spre Europa, presiunea demografică, utilizarea forței de muncă feminine, strategii de industrializare și folosirea resurselor de muncă.

Grupa a treia s-a ocupat de problemele specifice țărilor dezvoltate : politici de utilizare a forței de muncă, piața muncii, mobilitate ; modele de ciclu familial și ofertă de forță de muncă, educație și resurse de muncă, mobilitatea intergenerații, redistribuția veniturilor.

Grupa a patra a pus accentul pe migrația internațională, pe problemele pieței muncii în țările în curs de dezvoltare, politici de încurajare și descurajare a migrației, transferul de tehnologie ; tot aici s-au discutat pe larg problemele noii ordini economice internaționale.

Grupa a cincea, tratând probleme comune cu celelalte grupe, le-a abordat în perspectivă : formarea și utilizarea forței de muncă pe termen lung, planificarea cererii și ofertei forței de muncă pe termen mijlociu și lung, politica socială și demografică în asigurarea resurselor de muncă. În sfîrșit, ultima grupă s-a ocupat numai de problemele resurselor umane din America Latină, din diferențele țării ale acesteia.

Comunicările economistilor români, prezentate la Congres, s-au referit la problemele teoretice și metodologice ale cantității și calității resurselor umane, cu aplicații concrete la situația României. A fost infățisată pe larg politica demografică a României, motivele ei, în special motivația economică privind asigurarea resurselor de muncă pentru dezvoltarea accelerată a economiei naționale. De asemenea, a fost infățisată problema educației și pregătirii profesionale a resurselor de muncă, a creșterii nivelului de trai și a îmbunătățirii calității ; a fost prezentată pe larg concepția românească privind noua ordine economică internațională și utilizarea forței de muncă la scară națională. Atât în comunicările cit și în intervențiile economistilor români la Congres a fost prezentată experiența României, ca țară în curs de dezvoltare și în același timp socialistă, în ceea ce privește creșterea

economică, pregătirea și utilizarea resurselor de muncă, politica partidului și statului ca politică complexă, urmărind dezvoltarea economică accelerată, folosirea rațională a resurselor de muncă și creșterea bunăstării populației.

Ca orice manifestare științifică mondială, Congresul al VI-lea Mondial de Științe Economice a constituit o oglindă sui-generis a statutului actual al economiei politice, al tendințelor dominante. Punctul de vedere interdisciplinar s-a făcut tot mai simțit și în știința economică. Colaborarea dintre științele

care au drept *condominium*, omul, populația, cum sunt economia, sociologia, demografia, devine nu numai necesară, ci absolut indispensabilă. Noțiuni, concepte teoretice, instrumente metodologice se împrumută cu cert profit de științele amintite. Este unul din invățăminte majore ce se desprind din lucrările celui de-al VI-lea Congres Mondial de Științe Economice.

VI. Trebici

AL XXII-LEA CONGRES INTERNATIONAL DE PSIHOLOGIE

Leipzig, 1980

In perioada 6—12 iulie 1980, s-au desfășurat la Leipzig, în R.D.G., sub egida Uniunii Internationale de Psihologie Științifică, lucrările celui de-al XXII-lea Congres internațional de psihologie, la care au participat în jur de 4 000 de delegați din peste 50 de țări. Lucrările congresului s-au desfășurat în cadrul a 57 de simpozioane, 69 sesiuni tematice și a numeroase conferințe, prelegeri și întâlniri informale. Programul științific al Congresului a fost astfel alcătuit, încit să fie reprezentate, într-o formă sau alta, toate ramurile și domeniile psihologiei și să se asigure posibilitatea unei dezbateri aprofundate atât a problemelor de ordin teoretico-metodologic, cit și a celor de ordin aplicativ. În același timp, au fost incluse diverse teme cu caracter interdisciplinar, în a căror cercetare și rezolvare psihologia se întâlnește și se conjugă cu alte științe, precum biologia, neurofiziologia, medicina, sociologia, teoria informației și cibernetica etc. În esență, actualul congres, care a marcat și un moment jubiliar — împlinirea a o sută de ani de la înființarea de către W. Wundt a primului laborator de psihologie experimentală —, și-a propus trei obiective principale: a. evaluarea cit mai completă a progresului și stadiului actual al cunoașterii și practicii psihologice; b. evaluarea statutului actual al psihologiei în sistemul general, al cunoașterii științifice contemporane; c. relevarea unor noi domenii și direcții de cercetare, în perspectiva mai apropiată și mai îndepărtată.

Ne vom opri, în continuare, asupra a trei grupe de probleme dezbatute în cadrul Congresului și care sint de interes general,

și anume: a. bazele metodologice ale teoriilor psihologice; b. structura, dinamica și dezvoltarea personalității; c. interacțiunile și procesele de grup.

a. Pentru prima dată, în cadrul unui congres, s-au analizat în simpozioane și sesiuni tematice speciale, problemele legate de bazele metodologice ale teoriilor psihologice. Majoritatea comunicărilor în acest context au subliniat necesitatea unei duble întemeieri a teoriei psihologice: *empirico-experimentale* și *logicofilozofice*. Spre deosebire de perioada experimentalismului de tip psihofizic în care obiectivul principal îl constituie acumularea, ordonarea și descrierea faptelor, în etapa actuală, cercetarea psihologică urmărește, cu precădere, interpretarea și explicarea cauzală a fenomenelor psihice, atât la nivel individual-particular, cit și la nivel general. Aceasta însă nu este posibil de realizat decit ieșind din limitele faptelor de observație și experimentale imediate și apelind la procedee formal-abstractive și la principii filozofice generale. Întrucât natura existențială a fenomenelor psihice nu se dezvăluie de la sine, ci ea trebuie demonstrată, psihologia nu se poate limita numai la principiul de ordin gnoseologic și epistemologic, fiind constrinsă să-și subordoneze demersul său explicativ și principiilor ontologice, fapt care a creat deosebiri esențiale între diversele teorii. Cu toate că nu au lipsit și unele tendințe de dualism și de reductionism fizicalist, ca dominantă, în cadrul congresului, s-a afirmat orientarea monismului materialist de factură dialectică, chiar dacă unii cercetători n-au denumit-o astfel. Printre principiile metodologice care și-au

găsit o amplă dezvoltare și susținere menționăm: principiul determinismului, al devenirii și al dezvoltării, principiul reflectării și interacțiunii informative, principiul condiționării social-istorice a psihicului și conștiinței umane, principiul unității dintre planul subiectiv-intern și planul obiectiv-extern. Deosebit de important este faptul că s-a subliniat relația de complementaritate și integrare reciprocă dintre aceste principii și necesitatea ca teoria psihologică să se intemeieze și să le reflecte pe toate.

b. Problemele personalității au ocupat un loc central în cadrul programului științific al congresului. Pornindu-se de la ideea aproape unanimă împărtășită astăzi de oameni de știință și de filozofi, că personalitatea reprezintă un sistem complex, multidimensional, în care se integrează, într-o unitate dinamică, componente și laturi biofiziologice, psihologice și sociale, au fost organizate simpozioane care au dezbatut atât aspecte cu caracter particular (de ordin biologic, neurofiziologic, neuro-endocrin, psihologic, medical, sociologic), cit și cu caracter general (formarea și integrarea socială a personalității, tipologia personalității, diagnosticul structurii și trăsăturilor personalității). O notă pozitivă a dezbatelerilor în acest domeniu a constituit-o preocuparea de depășire a absolutizărilor unilaterale, a tendințelor de a substitui o componentă altă sau de a reduce și caracteriza întregul sistem al personalității doar la o singură componentă. Considerăm că prin aceasta s-a făcut un pas important înainte spre unitate metodologică în personologie. În analiza concretă a sistemului personalității s-a impus punctul de vedere interactionist, funcțional dinamic, potrivit căruia atât fiecare componentă în parte, cit și sistemul în ansamblu trebuie să fie abordate pe baza a trei coordonate principale privind: a naturii elementelor; b. natura și tipul relațiilor dintre elemente; c. natura, tipul și efectele — adaptative sau dezadaptative — ale comportamentelor performante. În analizele consacrate dezvoltării personalității, un accent deosebit s-a pus pe factorii educaționali, socioculturuali. A fost unanim imbrățișată ideea că evoluția în plan individual concret a personalității are un caracter istoric și ea se completează întîmpin cu evoluția formelor și structurilor vieții sociale. Potrivit principiului integrării ierarhice și al subordonării inferiorului de către superior, în determinarea specificului calitativ al dezvoltării personalității umane se impun ca dominante mecanismele și legile sociale. Astfel, socializarea și enculturarea au fost afirmate ca principii fundamentale nu numai ale procesului natural, firesc de dezvoltare a personalității, dar și ale psihologiei personalității ca știință. De aici decurge că

în centrul sistemului global al personalității individuale trebuie puse, în primul rând, mecanismele reglatorii de tip axiologic, construite pe baza ansamblului de semnificații și valorii, pe care individul le recepționează și le asimilează în cadrul interacțiunii și comunicării cu mediul sociocultural în care trăiește. În sprijinul acestor idei au fost aduse datele și concluziile a numeroase cercetări longitudinale și comparate, unele din ele realizate în cooperare internațională.

e. Mai mult poate decât la congresele anterioare, la congresul de la Leipzig și-au găsit o amplă reflectare și problemele de psihologie socială, cărora le-au fost consacrate sapte simpozioane, opt sesiuni tematice și mai multe întâlniri informale. Comunicările prezentate au gravitat cu precădere în jurul următoarelor categorii de fenomene: socializarea și integrabilitatea în viața de grup, natură, structură și dinamica relațiilor interpersonale, interacțiunea socială și personalitatea, atitudinile — formarea și schimbarea lor, procesele de decizie în grup, percepția și cunoașterea interpersonală, procesele de proiecție și atribuire, controlul social al comportamentului, procesele și stările de motivare la nivelul grupurilor.

Deși aproape toate comunicările au avut la bază cercetări concrete, experimentale, și au urmărit să furnizeze date și constatări noi în legătură cu fenomenele studiate, nu au fost neglijate nici aspectele teoretico-metodologice. În acest sens, au fost relevante lipsa de unitate terminologică, caracterul vag, slab definit al unor concepte (de exemplu, interacțiunea interindividuală, interacțiunea socială, atitudine, opinie, coeziune de grup etc.), caracterul unilateral, reductionist al unor modele cărora li se subordonează actualmente cercetările concrete (modelul sociometric, modelul psihodinamic, modelul cutiei negre etc.). Apreciindu-se că pînă acum cercetarea în domeniul psihologiei sociale a avut mai mult un caracter constatațiv, urmărind fenomenele la suprafață, s-a subliniat că, în viitor, se impune trecerea la o cercetare de adâncime, care să explice fenomenele în complexitatea lor reală, prin dezvăluirea determinărilor cauzale și a mecanismelor intime.

Modelele de tip unidimensional, reducționist, se cer astfel înlocuite cu modele de tip sistemic complex. Orice stare, proces sau comportament de grup trebuie considerate ca având o structură și o integrare prin multi-nivelare, stratificare. Astfel, în cadrul dezbatelerilor s-a subliniat relația interindividuală pe care astăzi noi o privim ca întinzindu-se numai pe orizontală, cind, în realitate, pună în evidență cel puțin trei nivele pe verticală: un nivel *bazal* (relația interindividuală primară

determinată de atitudinea individului față de activitatea grupului), un nivel secundar (relația interpersonală intermediară, determinată de conținutul activității comune) și un nivel de suprafață (relația interpersonală circumstanțială, independentă de conținutul activității).

Apoi, dacă pînă acum cercetarea a fost centrată pe relația interpersonală mediată de mecanismul simpatiei-antipatiei, atracției-respingeri, toate celelalte procese de grup fiind derivate sau subordonate acestei relații, în viitor se impune o schimbare radicală de optică, în prim plan trebuind să treacă studiul activității de bază (principale) a grupului și din ea derivate atât relațiile interpersonale, cît și alte fenomene psihosociale. Această cerință metotodologică a fost argumentată în felul următor: în măsura în care grupul este un sistem unitar, cu o finalitate

specifică, irreductibilă la așa-numitele finalități locale sau individuale, formarea și dezvoltarea (dinamica) lui trebuie să se subordoneze în principiu același legi căreia î se subordonează și formarea și dezvoltarea sistemului personalității la nivel individual, adică legii activității. Aceasta nî se pare a fi cea mai semnificativă concluzie de ordin metodologic care s-a desprins din dezbatările de psihologie socială.

În final, apreciem că pe lîngă bilanțul pe care-l-a prilejuit asupra rezultatelor cercetărilor efectuate în ultimii ani, congresul a adus o contribuție de seamă la realizarea obiectivului de unificare metodologică a științei psihologice și de afirmare a valorii ei teoretice și practice.

Conf. dr. Mihai Golu
Universitatea București

MASA ROTUNDĂ CU PARTICIPARE INTERNATIONALĂ: CERCETAREA POLITICĂ ȘI PREINTIMPINAREA PRIMEJDIEI DE RÂZBOI

București 1980

În perioada 1–3 septembrie 1980, s-au desfășurat la București lucrările mesei rotunde având ca temă *Cercetarea politică și preintimpinarea primejdiei de război*, organizată de Academia de Științe Sociale și Politice și Academia „Stefan Gheorghiu”, în colaborare cu Asociația Internațională de Științe Politice.

La lucrări au participat cadre didactice, cercetători și lucrători care activează în domeniul relațiilor internaționale din țara noastră, precum și invitați de prestigiu din R. S. Cehoslovacă, Elveția, R. D. Germană, R. F. Germania, Japonia, S.U.A. și R. P. Ungară.

În cuvîntul de deschidere, prof. dr. doc. Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, a subliniat importanța temei puse în discuție, făcînd, totodată, o trecere în revistă a preocupărilor constante ale României, ale președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe linia reducerii încordării internaționale și a creșterii încrederei, a soluționării tuturor conflictelor numai prin mijloace politice, evitării pericolelor de război prin măsuri eficiente de dezangajare militară, denuclearizare, dezar-

mare, prin reducerea cheltuielilor militare și folosirea mijloacelor materiale și financiare astfel economisite în scopul dezvoltării economiei, al progresului și bunăstării tuturor popoarelor.

Lucrările au fost salutate de Hayward R. Alker, profesor la Institutul de Tehnologie din Massachusetts (S.U.A.), membru al conducerii Asociației Internaționale de Științe Politice, care a apreciat că organizarea acestei reuniuni în România reprezintă o recunoaștere a eforturilor depuse de către acesta, personal de către președintele Nicolae Ceaușescu, pe linia găsirii celor mai eficiente căi și mijloace de prevenire a războiului, de soluționare pașnică a tuturor litigiilor internaționale, de făurire a unor relații de prietenie și încredere între toate popoarele lumii.

Tematica reuniiii a cuprins o gamă largă de probleme legate de relația dintre cercetarea în științele politice și prevenirea războaielor, modul în care aceasta poate să ajute factorii de decizie politică la găsirea unor soluții de preintimpinare a conflictelor internaționale, de creștere a încrederei și de

asigurare a unor relații pașnice, prietenești între popoare.

Astfel, participanții din țările socialiste au abordat aspecte teoretice ale evitării primejdiei de război, statonciri și unor relații pașnice, de securitate și cooperare în Europa și în lume, intensificării cercetărilor și sublinierii contribuției pe care oamenii de știință din domeniul științelor politice urmează să o aducă la menținerea păcii și evitarea conflictelor internaționale.

Participanții din țările occidentale au prezentat concluzii rezultând din cercetarea multidisciplinară a diferitelor stări conflictuale de-a lungul istoriei și a învățământelor ce să ar putea desprinde din analiza acestora pentru soluționarea pașnică a unor conflicte și, în general, pentru menținerea și consolidarea păcii, subliniuindu-se necesitatea găsirii unei strategii optime în acest sens, pornindu-se de la aprecierea că unele formule care ar fi putut da rezultate în trecut nu ar avea aceeași eficacitate în condițiile actuale.

În referatele și intervențiile lor, participanții români au expus concepția țării noastre, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind cerința imperioasă a soluționării pe cale pașnică a tuturor diferențelor și conflictelor internaționale, indiferent de natură și complexitatea acestora, subliniind că prevenirea conflictelor reclamă abolirea politicii de forță și dictat, de reîmpărțire a lumii în sfere și zone de influență, de ingerințe de orice fel și sub orice pretext în treburile interne ale altor țări, de dominația colonială și neocolonială, de discriminarea rasială și apartheid, și remarcind, de asemenea, necesitatea respectării de către toate statele a principiilor egalității pline în drepturi, respectului suveranității și independenței naționale, nerăcurgerii la forță și la amenințarea cu forță, avantajului reciproc, a celorlalte principii ale relațiilor dintre state.

Totodată, s-a subliniat că pacea, stabilitatea climatului internațional, evitarea conflictelor sunt îndisolubil legate de soluționarea unor probleme majore care preocupa omenește ca adoptarea unor măsuri eficiente, care să contribuie la reducerea treptată, pînă la eliminarea totală, a decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și statele puternic industrializate, prin sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare de a-și crea o economie care să le asigure independență economică, ridicarea nivelului de trai material și spiritual și îchidarea subdezvoltării.

Dintre comunicările prezentate și intervențiile făcute în cursul dezbatelor, remarcăm pe cele referitoare la relația dintre echilibru, securitate și problemele păcii și războiului (prof. Constantin Vlad, ambasador Corneliu

Bogdan), în cadrul căreia s-a reliefat semnificația destinderii, a securității și echilibrului în concepția președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, legată de necesitatea reducerii și opririi curselui înarmărilor în Europa; importanța metodelor politice pentru soluționarea conflictelor dintre state (conf. dr. Victor Duculescu), care a scos în evidență interdependența dintre mijloacele politice și cele juridice de soluționare a litigiilor, ca și necesitatea întăririi rolului dreptului internațional în relațiile dintre state; învățările ce trebuie trase din anumite perioade de criză (Dwain Meford — S.U.A., Thomas Cusak — R.F.G., Ana Maria Sandi și Constantin Zidăreiu — România) pentru evitarea apariției unor situații asemănătoare; examinarea istorică a diverselor încercări de realizare a unor sisteme de securitate colectivă (prof. Hayward Alker — S.U.A.) și a cauzelor unor conflicte internaționale (Takashi Inoguchi — Japonia); creșterea pericolului de izbucnire a unui război datorat unor accidente, erori de calcul sau funcționări necorespunzătoare a mijloacelor de comunicare (prof. Mircea Malită), precizindu-se că pericolul unui asemenea război crește pe măsură ce se înmulțesc arsenalele militare și tehnica militară devine tot mai sofisticată, fiind, totodată, amplificat de creșterea stării de tensiune, de disputa pentru suprematie militară, precum și de faptul că încă nu s-au instaurat în viața internațională obligația și principiul soluționării politice a conflictelor; importanța realizării dreptului popoarelor de a dispune de ele însele pentru prevenirea războalelor (Aureliu Cristescu — România); rolul curselui înarmărilor (Sergiu Verona, Vasile Secăres — România) și necesitatea reducerii acestora paralel cu trecerea la măsuri concrete, eficiente de dezarmare și convertirea unor părți din sumele alocate în prezent unor scopuri militare, pentru dezvoltarea economică și socială și creșterea bunăstării popoarelor; rolul și locul instituțiilor internaționale care se ocupă de diverse aspecte ale destinderii (Horst Klett — R.D.G.) și utilitatea elaborării unor metode matematice de cercetare a posibilității preîntîmpinării unui război (Solomon Marcus — România).

Dezbaterile au sugerat unele direcții noi, multidisciplinare ale studiilor privitoare la preîntîmpinarea pericolului de război, la fundamentea și studierea conceptelor noi cu privire la dreptul popoarelor la pace și la dezvoltare.

Prin tematica dezbatută, masa rotundă cu tema *Cercetarea politică și preîntîmpinarea primejdiei de război* se inscrie ca o nouă expresie a preocupărilor constante ale Româ-

niei de a-și aduce contribuția la studierea și soluționarea celor mai arzătoare probleme ale contemporaneității, a atașamentului acesta față de ideea soluționării pe cale pașnică, și numai pe cale pașnică, a litigilor internaționale, a lichidării focarelor de tensiune, a

instaurării în viață internațională a unor relații de încredere, de prietenie și înțelegere între toate popoarele lumii.

Cercet. st. princip. Ion Răduca

Academia „Ștefan Gheorghiu”

SEMINARUL INTERNATIONAL STILURI DE VIATĂ: CONFRUNTĂRI TEORETICE ȘI CERCETĂRI EMPIRICE

—R.P. Polonă, 1980—

In localitatea Grzegorzewics, din apropierea capitalei poloneze, a avut loc seminarul internațional pe tema *Stiluri de viață: confruntări teoretice și cercetări empirice*, organizat de Federația Mondială de Studii asupra Viitorului în colaborare cu Comitetul „Polonia 2000”. Așa cum au subliniat Jan Danecki, președintele Comitetului „Polonia 2000”, și Johan Galtung, directorul proiectului *Scopuri, proiecte și indicatori ai dezvoltării (G.P.I.D.)* al Universității Națiunilor Unite, acest seminar a constituit una dintre manifestările științifice realizate în ultimii ani pe linia efectuării unui schimb de opinii și rezultate în studiul problematicii *stilurilor de viață alternative*. Participanți din Elveția, Finlanda, Franța, R.F. Germania, Marea Britanie, Norvegia, Polonia, România, S.U.A., Ungaria, U.R.S.S. au dezbătut, timp de trei zile, o problematică complexă, extrem de diferențiată în raport cu contextele socioeconomice și culturale ale țărilor sau grupurilor sociale la care se refereau cercetările întreprinse.

Seminarul a debutat cu o serie de abordări având un caracter teoretic mai pronunțat și care, în lumina a diferite orientări științifice și ideologice, încercau să aducă o mai mare precizie și o mai largă înțelegere în discuția de ordin conceptual cu privire la stilurile de viață în general și la cele „alternative” în special. O contribuție substanțială în acest sens a adus-o Johan Galtung, delimitind sensul stilurilor de viață alternative (AWL) prin opozitie cu stilul dominant burghez de viață (DWL). Coautoare cu Galtung la realizarea unei excelente sinteze în care sunt analizate rădăcinile istorico-sociale și orientările valorice ale noilor stiluri de viață apărute ca refuz față de valorile societății de consum și a maldevelopmentului propriu capitalismului contemporan, Monica Weme-

gh a prezentat o interesantă comunicare cu privire la experiența unirii în acțiune a diferitelor mișcări pentru un nou stil de viață din țările occidentale; după cum sublinia autoarea, chiar și unele denumiri sub care sunt cunoscute diferite mișcări pentru stilurile de viață noi (Oasen der Freiheit — oaze ale libertății, Inseln der Zukunft — insule ale viitorului etc.) subliniază caracterul în general izolat, marginal al acestor tipuri de acțiune. Asigurarea unei sporite eficiențe sociale face însă necesară o „înstituționalizare sui generis de jos în sus” care să permită „creșterea conștiinței oamenilor despre cauzele și semnificația maldevelopmentului (respectiv a crizei modelului de creștere capitalist al societății industriale-urbane moderne — F.M.) și să determine o sporire a participării fiecărui la schimbare, mai ales printr-un mai redus „consumism”.

Pe aceeași linie s-a înscris contribuția norvegianului Dag Poleszynski care, în comunicarea despre *Tipologii pentru mișcările unui stil de viață alternativ*, diferențiază între cei care exprimă reacția de subminare față de stilul de viață burghez dominant (elementul destructiv) și cei care propun modele alternative (elementul constructiv), la fel ca și referatul lui Ian Miles, de la Universitatea din Sussex, care distinge patru tipuri de strategii adoptate în țările occidentale: responsabilitate socială, contracultură, reformism, contestație.

O interesantă discuție a prilejuit-o semințul în legătură cu limitele și contradicțiile interne ale mișcărilor pentru stilurile de viață alternative, discuție la care participarea între alii a Eleonorei Masini, secretar general al Federației Mondiale de Studii asupra Viitorului, a dus la degajarea unor concluzii pertinente, permisiind depășirea unor viziuni idealizante la adresa acestor mișcări.

Abordând, de asemenea critic, de pe poziții explicit marxiste, atât varietatea experiențelor, cit și multiplicitatea definitiilor teoretice referitoare la stilurile de viață, Andrzej Sicinski, șeful Diviziei de cercetare a stilurilor de viață din cadrul Institutului de filozofie și sociologie din Varsavia, a prezentat o interesantă listă sistematică a problematicii stilurilor de viață alternative. Pornind de la definiția globală a stilurilor de viață, el a clasificat cîteva domenii esențiale: localizarea socială (cine propune noile stiluri de viață?, pentru cine?, ce interese reflectă acestea?), aspectele psihologice (motivatia, angajarea), obiectul (alternative față de ce? alternativă împotriva a ce?), conținutul (valori principale, scopuri propuse) și strategiile utilizate. Autorul a completat imaginea analizei teoretice cu ipotezele privitoare la schimbările viitoare ale stilurilor de viață din Polonia. În aceeași ordine de preocupări, a definirii conceptului în relație cu particularitățile societății sociale, reprezentantul român a prezentat, în cadrul discuțiilor, problemele legate de raportul dintre stil de viață și habitudinile.

Seminarul s-a ocupat, de asemenea, de analiza critică a unor experiențe de promovare a noilor stiluri de viață în domeniul protec-

ției mediului înconjurător sau al unor mijloace de afirmare a noilor stiluri de viață de tipul experimentelor teatrale (de exemplu, Cat Pfister — Elveția). Modalități proprii de înțelegere și definire a relației dintre evoluția modurilor și stilurilor de viață pe de o parte și contextele socioeconomice concrete, pe de altă parte, modalități relevind adeseori interesul pentru o abordare sociologică sau politologică, au fost prezente în referatele sau intervențiile lui Philippe d'Iribarne de la Centre de recherche sur le bien-être din Paris, Leonid A. Gordon, de la Institutul pentru problemele mișcării muncitorii internaționale din Moscova, Josef Huber, de la Freie Universität Berlin, Jeffrey Goldfarb de la New School for Social Research, New York, sau Eva Gabor din Ungaria și Osmo Soininvara din Finlanda.

În ansamblu, reunirea s-a dovedit o utilă contribuție la studierea de pe pozițiiile sociologiei, politologiei și prospectivel a unor probleme de o deosebită însemnatate în evoluția lumii contemporane.

Fred Mahler

Centrul de cercetări pentru
problemele tineretului